



ÅRSMELDING 2024

Energirådet ble stiftet i 2012 med formål om å styrke kompetanse og sikre informasjonsflyten i medlemskommunene i LVK-saker, og å etablere et nettverk mot aktuelle målgrupper administrativt i kommuner, fylke og stat. Energirådet består fortrinnsvis av rådmenn/kommunedirektører og g andre i kommunenes administrasjon.

Det følger av Energirådets statutter § 2 at Energirådet skal være et faglig organ som skal arbeide for å sikre vertskommunenes rettigheter og inntekter, og bidra til informasjon og opplæring for medlemskommunenes ansatte.

Organisasjon/administrasjon

Energirådet består av 13 medlemmer, dvs. et medlem fra hvert fylke LVK har medlemskommuner i, og et medlem som velges blant LVKs landsstyremedlemmer.

Energirådets sammensetning etter årsmøtet 2024 er som følger:

- Leder Mons Otnes – Trøndelag
- Nestleder Ann Ebeltoft – Agder
- Gunn Mona Dokken – Innlandet
- Odd Egil Stavn - Buskerud
- Mona Slaaen – Telemark
- Sigmund Vister – Østfold
- Karin Dokken Austvik Suldal – Rogaland
- Svein Helge Hofslundsengen – Vestland
- Bjørn Flemmen Steinland – Møre og Romsdal
- Asbjørn Engum – Nordland
- Gunn Andersen – Troms
- Harald Larssen – Finnmark
- Heidi Horndalen – Landsstyrets representant

LVKs leder har møte- og talerett i Energirådets møter.

Administrasjonsoppgaver ivaretas av Energirådets leder og LVK-sekretariatet i Advokatfirmaet Lund & Co DA.

Energirådsmøter

Det har i løpet av året vært avholdt fire møter i Energirådet, hvorav to møter ble gjennomført digitalt. Årsmøtet i Energirådet ble gjennomført på Røros 30. august, i forbindelse med LVKs landsmøte 2024. Energirådets virksomhet har også vært drøftet på styremøter i LVK.

Nedenfor gis et kort referat av de viktigste aktiviteter i Energirådet i 2024.

Eiendomsskatt

En sentral del av Energirådets arbeid er informasjonsarbeid for å sikre medlemskommunenes kompetanse om eiendomsskatt.

Eiendomsskatt på kraftanlegg og kraftnett er en svært viktig inntektskilde for vertskommunene. Energirådet skal blant annet bidra til at viktig informasjon om eiendomsskatt når frem til de personer som jobber med eiendomsskatt i kommunene samt sørge for at saker av prinsipiell interesse blir samordnet.

I 2024 behandlet LVK en rekke eiendomsskattesaker, blant annet har LVK fremmet forslag om flere lovpresiseringer og lovendringer for eiendomsskatt på vannkraftanlegg for å ivareta kommunenes rettigheter som vertskommuner og kreditor for eiendomsskatt og naturressursskatt, samt for å oppnå lovens formål om at eiendomsskattegrunnlagene skal representere vannkraftanleggenes markedsverdi.

LVK mener det er hensiktsmessig med avklaringer fra lovgivers side, fremfor at sakene skal finne sin avklaring i rettsapparatet. LVK har derfor foreslått flere lovendringer, blant annet innføring av en innsyns- og klagerett for kommunene i eiendomsskattegrunnlagene for kraftanlegg, at grunnrenteskatten ikke bør komme til fradrag i eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg, og at makstaket må fjernes. I tillegg har LVK foreslått at skatteloven § 18-5 presiseres slik at verdsettelsen av nye vannkraftanlegg i drift baseres på hele driftsår, at kun driftsmidler i selve produksjonsprosessen bør inngå ved beregningen av formuesverdien etter skatteloven § 18-5, samt en gjeninnføring av kommunenes søksmålsadgang om naturressursskatt.

Kommunenes kraftinntekter fra vannkraften – ny veileder om rapportering i KOSTRA

Energirådet igangsatte i 2021 et arbeid sammen med sekretariatet med å oppdatere LVKs veileder om innrapportering av kraftinntekter i KOSTRA (Kommune-STatRApportering). Veilederen ble ferdigstilt og sendt ut til medlemskommunene i februar 2022. I 2024 ble veilederen oppdatert som følge av at verk- og bruk-skatten nå er faset ut og erstattet med «næring» som utskrivingskategori. Veilederen er også publisert på LVKs nettsider LVK.no.

Det er fortsatt mange kommuner som ikke rapporterer inntektene på en korrekt måte. Det gjelder alle inntektstyper dvs. konsesjonskraft, konsesjonsavgifter, naturressursskatt og eiendomsskatt. Det er viktig at det er sanne tall som rapporteres inn, og at det er en bevissthet rundt kraftinntektenes verdi for vertskommunene.

Videre er det viktig å minne om at de ulike inntektstypene har ulik verdi for kommunene. Eiendomsskatteinntektene inngår ikke i inntektsutjevningen i inntektssystemet og er således nettoinntekt for kommunene. Dette i motsetning til naturressursskatten, som utjevnes i inntektssystemet. Når det gjelder konsesjonskraftinntektene må det hensyntas at konsesjonskraften har en pris – selvkost og innmatingskostnader, som må komme til fradrag før kommunene kan oppgi sin gevinst av ordningen. Det er med andre ord ikke slik at kommunene kan summere kraftinntektene som fremgår av KOSTRA-rapporteringen.

Energirådet oppfordrer medlemskommunene til å benytte veilederen for å bidra til lik rapporteringspraksis.

Planretningslinjer for klima og energi

I mai 2024 avga LVK, sammen med vindkraftkommunenenes organisasjon (LNVK), høringsuttalelse til Miljødirektoratets forslag til nye statlige planretningslinjer for klima og energi. Slike retningslinjer skal etter plan- og bygningsloven § 6-2 legges til grunn for den kommunale arealplanleggingen, og har derfor stor betydning i den kommunale arealforvaltningen.

LNK var i stor grad tilfreds med forslaget og at hensynet til klima, natur og energi var fremhevet å ha høy prioritet. Samtidig ble det påpekt at det lokale handlingsrommet i arealplanleggingen må ligge fast, og at det mangfoldet i topografi, klima, naturmangfold, næringsgrunnlag mv. som særpreger norske kommuner og regioner må gi rom for den nødvendige tilpasning lokalt. LNVK understreket også at retningslinjene i for stor grad tar utgangspunkt i at hver kommune bør ha sitt eget energiregnskap, mens faktum er at norsk energiforsyning historisk ikke er innrettet mot en «kommune-skala» av kraftanlegg, men i stedet er bygget ut fra en stor-skala tenkning, hvor noen distrikter er storprodusenter, mens andre er storforbrukere.

Nye statlige planretningslinjer for energi og klima ble ved kgl. resolusjon 20. desember 2024 vedtatt uten store endringer fra forslaget.

Inntektssystemet

Den 12. juni fremla Kommunal- og forvaltningskomiteen innst. 440 S (2023-2024) om nytt inntektssystem for kommunene, hvor et flertall sluttet seg til regjeringens forslag om å holde kommunenes naturressursinntekter utenfor inntektsutjevningen. LVK hadde allerede 7. februar avviklet en større webinar om saken, og med komiteinnstillingen ble det satt foreløpig sluttstrek for en flerårig kamp sammen med vindkraftkommunenenes organisasjon, LNVK, om å sikre at kommunenes inntekter fra andres bruk av deres naturressurser er i behold. Stortingsflertallet lyttet til argumenter som at uten en varig andel av verdiskapingen fra naturressursnæringer vil ingen kommuner gi fra seg sine naturressurser og akseptere inngrep i deres natur. En pulverisering av naturressursinntekter vil derfor undergrave den grønne omstillingen.

Den store oppmerksomheten saken fikk sommeren 2024 og en tydelig uenighet blant de politiske partier viser at siste ord ikke er sagt om inntektssystemet og naturressursinntekter.

Sammenslåing av prisen på konsesjonskraft før og etter 10. april 1959 til ED-pris

LVK har i flere 10-år jobbet for å få endret prisreglene for konsesjonskraft, slik at man har en konsesjonskraftpris for konsesjoner både gitt før og etter 10. april 1959. LVKs syn har blant annet fått støtte fra Energikommisjonen som i NOU 2023:3 påpekte at dagens vannkraftregime ikke er tilpasset de effektoppgraderinger som nå planlegges. Under henvisning til at «en av vår tids største hindre for å få til økt kraftproduksjon, og da særlig vindkraft på land, er mangel på folkelig og lokal oppslutning», anbefalte en enstemmig kommisjon å fjerne dette hinderet ved «[...] at det snarest foretas en gjennomgang av gjeldende vannkraftregime med sikte på en kartlegging av hvor godt det treffer morgendagens vannkraftutbygging sett fra vertskommunenenes ståsted».

Energikommisjonen påpekte uttrykkelig et behov for å endre prisreglene for konsesjonskraft. Om dette heter det i kapittel 10.4.6:

«Et annet eksempel er konsesjonskraftordningen, hvor reglene forutsetter en vassdragsregulering og hvor opprustning- og utvidelsesprosjekter har vist seg å føre til høyere konsesjonskraftpris uten korresponderende konsesjonskraftmengde for vertskommunen.»

I 2024 innhentet LVK en rapport fra Thema Consulting Group, som i sin rapport 1. november pekte på at framtidens kraftsystem trenger investeringer i effektutvidelser og pumpekraft. I rapporten konkluderer Thema med at de «lokale ordningene i dagens skattesystem gir lite kompensasjon for dette», og at «[e]ndringer bør vurderes for å ivareta lokal aksept». Når det gjaldt konsesjonskraftprisen konkret, påpekte Thema at en felles konsesjonskraftpris kan innføres uavhengig av hvilke andre virkemidler som velges, og at dette vil føre til «at vi unngår uheldige konsekvenser for den lokale kompensasjonen i kraftverk som i dag får betalt for konsesjonskraft på grunnlag av individuell selvkost».

Revisjonssakene

Etter en lovendring i 1992 kan alle konsesjoner undergis revisjon hvert 30 år. Året 2022 har dermed vært et nøkkelår når det gjelder revisjonssakene, også kalt miljøforbedringer i regulerte vassdrag. I 2013 avklarte NVE sammen med Miljødirektoratet at vilkårene i ca. 430 konsesjoner kunne tas opp til revisjon fra og med 2022, som følge av at alle konsesjoner gitt før dette tidspunktet kunne revideres etter 30 år.

Revisjonssakene er også en viktig del av Norges forpliktelser etter EUs vanndirektiv, som krever at alt ferskvann skal ha god kjemisk og økologisk tilstand. Forskriften gjelder derfor også i elver og vann som brukes til kraftproduksjon. Ifølge NVEs nettsider var 26 saker om miljøforbedringer i regulerte vassdrag ferdig behandlet per 31. desember 2024, men Energidepartementet behandlet ingen nye saker i 2024. LVK og Energirådets syn er et behandlingen av revisjonssakene fortsatt tar for lang tid, og at politikerne må få opp ambisjonsnivået i disse sakene.

LVKs høringsinnspill til statsbudsjettet for 2025

LVK har årlige innspill til statsbudsjettet om relevante saker for medlemskommunene. I sitt innspill 10. oktober og under den etterfølgende muntlige høringen ble det blant annet fremholdt:

- Energikommisjonens forslag i NOU 2023:3 om å etablere et nasjonalt kompetansesenter ble gitt tilslutning, og LVK viste til at nettopp kommuneorganisasjonen for vannkraftkommuner – sammen med vindkraftkommunene – bør være godt egnet til å drive et slikt kompetansesenter. – Saken ble ikke fulgt opp i statsbudsjettet for 2025.
- I regjeringens skatteproposisjon ble naturressursskatt på vannkraftverk økt fra 1,3 øre/KWh til 1,34 øre/KWh, med 1,13 øre/KWh til kommunene og 0,21 øre/KWh til fylkeskommunene. De økonomiske konsekvenser er økt naturressursskatt med 50 mill kroner, og som vil inngå i inntektsutjevningen. LVK har i mange år krevd en verdisikring av naturressursskatten, som for 25 år siden ble satt til 1,3 øre/KWh. Regjeringens forslag innebærer ikke en gang en inflasjonsjustering for det siste året, og det er vanskelig å se noen god begrunnelse for den foreslåtte økningen. LVK påpekte at det gir liten mening å snakke om økning i naturressursskatten når økningen er neglisjerbar for vertskommunen.
- I tillegg ble det pekt på at

Oslo, 8. april 2025

Mons Otnes
Leder

Ann Ebeltoft

Heidi Horndalen

Gunn Mona Dokken

Bjørn Flemmen Steinland

Karin Dokken Austvik Suldal

Svein Helge Hofslundsengen

Mona Slaaen

Gunn Andersen

Asbjørn Engum

Harald Larssen

Sigmund Vister

Odd Egil Stavn